

Metode klinične preiskave: z njimi veterinar išče bolezenske znake, za prepoznavanje bolezni, sem sodijo:

- inspekcija,
- palpacija,
- perkusija,
- avskultacija

Inspekcija- ogledovanje

- o prva izmed osnovnih kliničnih metod
- o začetek vsakega pregleda
- o ogledovanje (zunanost, konstrukcija, rejenost, drža, gibanje, vedenje, poškodbe, spremembe); da se lažje odločimo kako naprej ravnati z živaljo in kateri način fiksacije bomo uporabili
- o s prostim očesom, pri dnevnih svetlobi, primerna razdalja

Perkusija-pretrkavanje

-s pretrkavanjem priskovani del telesa spravimo v valovanje, nihanje
-primerjalno pretrkavanje(simetrični deli telesa)
-razmejitevno ali topografsko(meje organov)
-Neposredno ali direktno pretrkavanje; z rahlo upognejnim sredincem udarjamo po površini, lahko tudi z perkusijskim kladivcem
-posredno ali indirektno pretrkavanje; s sredincem desne roke udarjamo po sredincu leve roke pri tem je leva dlan položena na preiskovani del telesa

avskultacija-oslušovanje

-poslušamo zvoke ali šume znotraj telesa
-fiziološki ali patološki
-poznamo zvoke dihal, srca, prebavil
-v okolici je potrebna tišina
-neposredno oslušovanje: brez pripomočkov, uho položimo na površino ki jo oslušujemo: se ne uporablja več, iz higienskih razlogov!
-posredno oslušovanje: uporabljamo fonendoskop(stetoskop); oliva, kovinski del, gumijasti del, glava

palpacija-otipavanje

-temelji na občutku
-ugotavljamo spremembe na koži, okončinah, telesu, telesnih votlinah, kožnih tvorbah
-pazimo na boleča mesta
-z dotikom ocenimo; prisotnost bolečine, temperaturo spremenjenega dela, pomičnost konsistenco, prisotnost tujkov
-način otipavanja:
Tople roke
Pritisk naj bo prilagojen velikosti preiskovanega mesta in velikosti živali
S konicami prstov , celo dlanjo ali pestjo
Najprej blag pritisk, ki ga lahko stopnjujemo
Počasni gibi
Najprej palpiramo okoli spremembešele nato spremenjeni del
-inspekcija in palpacija lahko potekata istočasno

Katere vrste konsistence tkiva poznamo?

Konsistenca pomeni trdnost, čvrstost tkiva na otip

Trda konsistenca: začutimo enako kot če bi tipali kost

Mehkoelastična konsistenca: na otip podobno maščobnemu tkivu, že ob blagem dotiku se ugreze pod prsti, ko pa pritisk poneha se takoj vrne v prvotno obliko

Trdoelastična konsistenca : na otip podobno mišicam, ob močnejšem pritisku se ugrezne, v prvotno obliko se povrne takoj, ko pritisk popusti

Testasta konsistenca: po pritisku na tkivo, na njegovi površini ostanejo odtisi naših prstov, vdolbine se počasi poravnajo

Fluktuacijske konsistence: občutimo gibanje tekočine

Emfizematozne konsistence: mehurčki plina, šušti oz. poka pod prsti, zvok imenujemo krepitacija

Merjenje in ugotavljanje vonja:

-uvrščamo med osnovne klinične preiskave

-merimo telesno temperaturo, količino izločenega urina, tlak

-vonj pomaga pri ugotavljanju bolezni

naštej in opiši dopolnilne metode klinične preiskave

-z specifičnimi metodami dopolnjevamo osnovne

Laboratorijske preiskave:

-zelo pomembne

-krvne oz. hematološke, preiskave urina, mleka in blata

-do materiala pridemo na različne načine: punkcija: vbod z iglo z namenom odvzeti vsebino žile, organa, tkiva biopsija: odvzem vzorca pri živi živali

-histološke: preglejujemo tkivo

-citološke: preglejujemo celice

Endoskopija:

-endoskop je dolg tanek instrument, ki vsebuje optične leče za prenos slike, v telo ga veterinar uvede skozi telesne odprtine

-za ogledovanje telesnih votlin, cevastih organov

-tabela UČ: str.40!

RTG slikanje

-rentgenski žarki, ki skozi različna tkiva prehajajo različno močno, bolj ko je tkivo prepustno za žarke, temnejša bo na tistem mestu slika

-škodljivo zaradi sevanja

-dvodimenzionalna slika

Računalniška tomografija-CT

-slikamo iz več strani, končni rezultat so slike, ki so videti tako, kot da bi telo narezali na rezine in gledali vsako zase

-med slikanjem je žival v popolni anesteziji

-uporabljamo pri diagnostiki rakavih obolenj

Ultrazvočno slikanje-ehografija:

-uporaba zvoka z nam neslišno frekvenco, je neškodljiva

- z sondo kričimo v del telesa in poslušamo kako ta odmeva, posebni prejemnik pa zaznava odmeve v obliki slike, ki jo imenujemo ehogram

Magnetno resonančno slikanje- MRI

Kaj je klinični pregled živali?

-opravimo temeljito, vestno, prilagodimo situaciji

-pred pregledom pridobimo podatke o lastniku(ime, priimek, naslov, tel.)

Kaj obsega klinični pregled živali?

- o Opis živali: pasma, spol, starost..
- o Anamnezo: pripovedovanje lastnika
- o Ocenovanje trenutnega stanja živali (status praesens)
- o Splošni pregled posameznih organskih sistemov

Etologija: je veda o vzrokih bolezni

Razloži: patogeneza bolezni:

Pomeni nastanek in razvoj bolezni. Gre za skupek procesov v telesu ki se dogajajo od začetka delovanja dejavnika do razvoja bolezni

Razloži izraz simptom

Bolezni znak, je izraz neke bolezni, je posledica delovanja bolezenskih dejavnikov

Subjektivni simptom: se kaže z vedenjem, držo, cviljenjem

Objektivni simptom: vidimo ali zmerimo

Specifični znaki: značilni za nekaj bolezni

Nespecifični znaki: srečamo pri velikem številu bolezni (povišana temperatura in pulz)

Patognomonični znak: značilen za točno določeno obolenje (kožni izpuščaj pri svinjski rdečici)

Razloži izraz sindrom

Skupek bolezenskih znamenj, ki se vedno pojavljajo pri neki bolezni

Razloži izraz diagnoza in diferencialna diagnoza, ter navedi njuni razliki

-Diagnoza: pomeni prepoznavo, določitev in poimenovanje bolezni

-Diferencialna diagnoza: ko veterinar glede na simptome posumi na več bolezni, potek bolezni in rezultati preiskav pa nekatere bolezni izključijo, tako pride veterinar do bolezni za katero resnično gre

Ne je Bruha
Driska

diferencialna diagnoza

zastripitev
pasja kuga

36. Razloži izraz terapija

-drugo ime za zdravljenje

-izvaja jo veterinar v tesnem sodelovanju z vet. Tehnikom, včasih tudi sam vet. Tehnik ali lastnik, vendar po navodilih veterinarja

Razloži izraz preventiva-profilaksa

-pomeni preprečevanje bolezni

-izvajamo ukrepe in dejavnosti s katerimi preprečujemo in odstranjujemo dejavnike bolezni

Razloži izraz prognoza

-napoved poteka bolezni

-vključuje podatke o trajanju poteku in izidu bolezni

-običajno prognoza najbolj zanima lastnika, saj se na podlagi tega odloči za nadaljnje zdravljenje ali se mu odpove

-infuzna prognoza: smrt

Katere podatke potrebujemo ob opisu živali pri kliničnem pregledu.

-opis živali dela vet. Tehnik

-piše se v bolniški list oz v kartoteko

-zapišemo: ime živali, vrsta, pasma, spol, kastracija, sterilizacija, brejost, barva dlake, starost, znanja znamenja(prirojena, pridobljena)

Kaj je anamneza in kaj obsega

-pomeni pripoved lastnika, rejca ali oskrbinka o bolni živali

-prva anamneza že po telefonu

-anamnezo moramo kritično oceniti; ker lastniki včasih navajajo napačne podatke (lastnik za plesnivo krmo nebo povedal, ker se boji sankcij)

-Kolektivna ali skupinska anamneza: je anamneza ki jo veterinar vzame ko pregleduje čredo ali trop, ne le posamezne živali

-obsega:

Podatke o trenutnem obolenju živali:

-pasma, spol, starost, zakaj lastnik meni da žival potrebuje vet. Pomoč?, opis težave, kdaj so se težave začele, intenzivnost

-dodatna veterinarjeva vprašanja

O dosedanjih boleznih

-informacije o vseh boleznih in poškodbah od rojstva dalje

O preventivnih posegih

-cepljenja

O prehrani in življenjskem okolju

-prehrana je pogosto vzrok boleznih; vrsta, količina in kakovost hrane

-preskrba z vodo

-higienske razmere

Splošni klinični status(status praesens): pomeni splošno stanje živali, določamo ga na podlagi:

Habitusa

Ocene izraza obraza

Triasa

Pregleda vidnih sluznic in bezgavk

Kaj je habitus?

-skupek zunanjih lastnosti živali

-ocenjujemo: telesno gradnjo živali, rejenost, obnašanje

-ocenjujemo ga z inspekcijo in palpacijo

Kako določimo oceno izraza obraza?

-zdrave živali: sproščen miren pogled, oči odprte

-živali s povišano tel. Temp: napol priprte oči, povešena glava in ušesa

-živali s hudimi poškodbami: prestrašen pogled, zrkla jim trzajo, škrtajo z zobmi

Trias:

-vključuje:

Merjenje telesne temperature

Merjenje žilnega utripa

Merjenje dihanja

Merjenje vampovih kontrakcij

-gibanje znotraj fizioloških mej nastane zaradi: napora, strahu, temperature okolja

-odstopanje od fizioloških vrednosti triasa vključujemo v splošne oz. nespecifične bolezenske znake

-tabela UČ. Str: 50!

Merjenje tel. Temp

-merimo v danki: oz. na steni črevesja

- uporabljamo živosrebrne ali digitalne termometre
- živosrebrni termometer pred merjenjem stresemo
- merimo 2-3 minute, oz do piska
- tabela str. 46

Merjenje in opis žilnega utripa

- žilni utrip(pulz) je posledica širjenja in oženja žil, nastane kot posledica dela srca in ritmičnega dotekanja krvi
 - otipamo ga na tistih arterijah kjer lahko arterijo pritisnemo ob kost ali mišico
 - tipamo ga tako, da z blazinicami kazalca ali sredinca, lahko tudi prstanca pritisnemo na ustrezno arterijo; nikoli z palcem; ker lahko začutimo svoj utrip
 - pulz tipamo eno minuto
 - včasih iz različnih razlogov pulza pri posameznih živalih nemoremo tipati, takrat dlan položimo na predel srca pod levi komolec in otipamo delovanje srca oz premike srca od vsaki srčni akciji, kar strokovno imenujemo ictus cordis
 - pomagamo si lahko tudi z osluškanje srca z fonendoskopom
- Tipanje pulza pri konjih:
- na obrazni arteriji (a.facealis); leži na notranji strani spodnje čeljustnice; stojimo ob konju, z eno roko ga primemo za uzdo, z drugo pa sežemo v medčeljustje; palec ostane na zunanji strani, na žvekalni mišici, z drsenjem kazalca in sredinca po notranji strani spodnje čeljusti poiščemo arterijo

Tipanje pulza pri govedu:

- na veji obrazne arterije (a.maxillaris externa), leži na zunanjem robu spodnje čeljusti pod veliko žvekalno mišico, pulz otipamo tako, da se od strani naslonimo na žival, ji z eno roko sežemo čez vrat, drugo pa stegnemo naprej in pod veliko žvekalno poiščemo arterijo; previdni moramo biti pri živalih z rogovi

Tipanje pulza pri ovci, kozi,psu in mački:

- na stegenski arteriji (a.femoralis), leži na notranji strani stegna v stegenskem rovu
- pri psih in mačkah tipamo pulz z obema rokama naenkrat; stojimo za živaljo in nogo objamemo tako da palec ostane na zunanji strani rova
- pri ovcah in kozah pulz tipamo z eno roko, po istem postopku kot pri psu in mačkah

Tipanje pulza pri odraslih prašičih

- običajno ga nemoremo otipat
- včasih le na ušesni ali repni arteriji
- pri majšnih prašičih pa na stegenski arteriji
- s fonendoskopom pa lahko preštejemo srčne utipe

Merjenje in opis dihanja

- dihanje je zaporednje vdihov in izdihov
- vdih imenujemo inspirij, izdih pa ekspirij
- pri ocenjevanju in merjenju si pomagamo z gibanjem prsnega koša, in trebušne stene ter gibanjem nosnic
- pri dihanju ocenjujemo ferkvenco, tip, ritem in kakovost

Merjenje vampovih kontrakcij pri prežvekovalcih

- imenujemo jih tudi ruminacije
- v predelu leve lakotnice, 5 minut, uporabljamo fonendoskop
- zvok podoben grmenju
- hipotonija vampa: kadar slišimo premalo vampovih kontrakcij

T: telesna temperatura

P:pulz

D:dihanje

-atonija vampa: če ne slišimo vampovih kontrakcij

Naštej in opiši izraze ki se nanašajo na spremenjeno telesno temperaturo

Povišana telesna temperatura

-vročina, pireksija ali febris, febra

-pomeni stanje povišane telesne temperature; temperatura naraste čez fiziološko mejo

-spremlja jo skupek simptomov(drhtenje mišic, hiter žilni utrip, pospešeno dihanje, trdi istrepki)

Eksogena vročina: do vročine pride, ker telo prejme več toplote kot jo lahko odda, npr. visoka zunanja temperatura, glava živali izpostavljena soncu; sončarica

Endogena vročina: posledica dejavnikov, ki vplivajo na center za termoregulacijo, ti dejavniki so pirogene snovi, ki vplivajo na termoregulacijski center v hipotalamusu in povzročijo povišanje tel. Temp.

Infekcijska vročina: spremlja infekcijske bolezni, pirogene snovi(bakterije) vplivajo na center za termoregulacijo in povzročijo vročino, ali pa mikroorganizmi povzročijo vnetje in posredno vročino, infekcijska vročina je pravzaprav obrambna funkcija telesa

Aseptična vročina: imenovana tudi resorptivna vročina je posledica strupov in snovi, ki se sproščajo iz razpadajočih celic, ki jih telo skuša odstraniti, ta vročina spremlja opekline, krvavitve, zlome kosti

Enodnevna vročina: traja 1 dan

Akutna ali kratkotrajna vročina: traja največ 14 dni

Kronična ali dolgotrajna vročina: traja dlje kot 3 tedne

Subakutna vročina: traja 2-3 tedne

Vročina niske stopnje: tel. Temp. se dvigne za 1 C

Vročina srednje stopnje: tel. Temp. se dvigne za 2 C

Vročina visoke stopnje: tel. Temp. se dvigne za 3 C

Suberfilna temperatura: temperatura se dvigne malce nad normalno

Hiperpireksija: zelo povišana temperatura, za 3 C ali več

-Antipiretiki: zdravila ki znižujejo tel. Temp.

Znižana telesna temperatura

-hipotermija ali subnormalna telesna temperatura

-pomeni znižanje tel. Temp., njena vrednost je pod 36,5 C

-vzrok: zunanji dejavniki(izredno nizke zunanje temperature, strupi) bolezni; pri katerih je zmanjšan obseg presnovnih procesov

-pogost spremljevalec šokov

Naštej in opiši izraze, ki se nanašajo na spremembo pulza

-Ferkvenca: pomeni število žilnih utripov v eni minuti, odvisno je od števila srčnih utripov

-Tahikardija: pohitren pulz, če je število žilnih utripov več kot fiziološko

-Bradikardija: počasnejši pulz, kot fiziološko

-ritem: nam pove v kakšnem zaporedju si sledijo žilni utripi, fiziološko si sledijo v pravilnih enakomernih presledkih, če so presledki različni govorimo o aritmiji: ARITMIJA JE PRI PSU FIZIOLOŠKA!

-Kakovost pulza: nam pove kako je arterija napolnjena napeta; fiziološki pulz je enakomeren in močan=arterija je dobro polnjena in napeta

Naštej in opiši izraze, ki se nanašajo na spremembo dihanja

-ferkvenca dihanja: pomeni število vdihov v 1 minuti

evpneja: kadar je dihanje normalno

bradipneja: upočasnjeno dihanje (odpoved jeter in ledvic)

tahipneja ali polipneja: zvečana ferkvenca dihanja (bolezni pljuč)

-tip oz. način dihanja: določamo glede na to, kako pri dihanju sodelujeta prsna in trebušna votlina

kostoabdominalno: domače živali razen prežvekovalcev, prsna in trebušna stena se gibljeta enakomerno

kostalno dihanje: mesojedi, močnejše se giblje prsna stena

abdominalno dihanje: prežvekovalci, močnejše se giblje trebušna stena

-ritem dihanja: pomeni pravilno izmenjavanje vdihov in izdihov

-globina dihanja: nam pove kolikšno količino zraka žival vdihne

~če je dihanje globoko je količina vdihanega zraka velika

~če je dihanje plitvo, je količina vdihanega zraka majhna

oligopneja ali hipopneja: pomeni plitvo dihanje z znižano frekvenco

hiperpneja: globoko dihanje in povišana frekvenca dihanja

dispneja

-vsako oteženo ali boleče dihanje

-opazimo že s samim opazovanjem živali

inspiratorična dispneja: se pojavi kadar je oteženo prehajanje zraka v pljuča, torej kadar gre za zožitve

dihalnih poti, pri konjih jo spoznamo po široko odprtih nozdrvih...živali dihajo kostalno, medreberja

upadajo, glava in vrat sta iztegnjena, komolci so odročeni, vdih je podaljšan

ekspiratorična dispneja: se pojavi kadar je moten izdih, to se zgodi če pljuča niso več dovolj

elastična...živali dihajo z dvofaznim izdihom(zrak izdihe v 2 delih in analnim dihanjem(ob vdihu anus

vpade v medenico ob izdihu pa izpade)

mešana dispneja: oteženo dihanje pri vdihu in izdihu; pljučnice, bronhitis